

אגף א' אמנויות

המזכירות הפדגוגית | משרד החינוך

The background is a collage of various elements. On the left, there are vertical stripes of green, blue, and purple. On the right, there are several hexagonal shapes in shades of orange, yellow, and red. In the foreground, a large black pencil with a wooden eraser is positioned diagonally. Below it, a smaller wooden pencil is visible. In the bottom right corner, a portion of a black pen with the word 'Museum' written on it is visible.

תכנית חברתית ללימודי אמנויות בחט"ב יחידות סמסטריאליות בחתך רב גילאי

מיקי בנאי, מנהלת אגף אמנויות

רציונל

בבסיס התכנית החברתית ללימודי אמנויות בחט"ב ניצבת התפיסה של החינוך לאמנויות כמנוע לשינוי חברתי.

דרך החינוך לאמנויות מבקשת התכנית להצביע על חשיבותן של האמנויות לחברה, עמוד על יכולתה לייצג, להעצים ולהעשיר זהות ותרבות בכלל, ואת זו הישראלית העכשווית בפרט, וכן לבסס את חשיבותה הקריטית של ההשקעה באמנויות במציאות החברתית והחינוכית הנוכחית בישראל.

מטרות התוכנית:

- לאפשר לכלל תלמידי חט"ב היכרות עם האמנויות השונות והתנסות בהן, בדגש על ראייה חברתית, באמצעות יחידות סמסטריאליות רב גילאיות וממוקדות תוכן.
- לאפשר לתלמידים העוסקים באמנויות לתרום מיכולתם ומכישוריהם ולהיות מעורבים חברתית בבתי הספר ובקהילה הסובבת אותם, לסייע להם במיצוי ובצמיחה אישית בתחומם דרך מעורבות קהילתית ותרומה חברתית.
- ללמד את תפקיד האמנות כתהליך תקשורתי של העברת מסרים, ולפתח בהתאם את יכולת הפיענוח וההבעה של התלמידים.
- להעמיק את היכרות התלמידים עם מקורותיהם התרבותיים, ולעודד יצירה אמנותית המבוססת עליהם.
- להדגיש את היחסים שבין יוצר אינדיבידואלי, יצירה וחברה, ולדון באופן שבו אמנים מגיבים לשינויים הערכיים והחברתיים שחלו בחברה הישראלית.
- לעודד שימוש באמצעי מדיה שונים בתהליכי היצירה של התלמידים, וכן חיבורים בין תחומי האמנויות ובין תחומי הדעת, לטובת עשייה אמנותית התורמת לסביבה ולאקלים החינוכיים.
- לקשור קשרים למעורבות הדדית של ביה"ס והקהילה, בתאום עם מוסדות פורמליים ובלתי-פורמליים בתחומי האמנויות (מוזיאון, קונסרבטוריון, מתנ"ס, מרכז פיס, אולמות קולנוע).
- לכוון להתנסות בהפקות במרחב הציבורי.
- לעודד יוזמות של פרויקטים פורצי דרך, המתכתבים עם אמנות עולמית ומקומית בזיקה חברתית.

עקרונות יסוד בתכנית:

- בסיס ערכי: התכנית מחזקת את הבסיס הערכי של התלמידים באמצעות טיפוח המוטיבציה שלהם למעורבות חברתית פעילה ולמיצוי וצמיחה אישית בהקשר של זהות, עשייה חברתית ותרבותית. התכנית תסייע לחיזוק תחושת הערך העצמי, השייכות לקהילה, לחברה ולמדינה והמחויבות כלפיהן.
- הקשר חברתי: התכנית מבוססת על תהליכי התבוננות בחברה ובסביבה ואיתור סוגיות רלוונטיות לעולמם של התלמידים. עקרון יסוד של התכנית הוא איתור וגיוס שותפים בעלי עניין במרחב הציבורי.
- סביבות לימוד: התכנית מקדמת שינוי פיזי של סביבות הלימוד ומעודדת את פתיחת מרחבי הלמידה להתבוננות ופעולה במרחב הציבורי המיידי – בית הספר, הקהילה הקרובה, מוסדות התרבות ובעלי העניין הקרובים.
- פדגוגיה גמישה, התנסותית, עכשווית: התכנית מושתתת על עקרונות פדגוגיים עדכניים - למידה פעילה של האמנויות מתוך התנסות מתמשכת, הוראה בינתחומית המשלבת בין האמנות והתחומים האחרים, למידה ספירלית ומותאמת לכל המגזרים, טיפוח מיומנויות בכל תחומי האמנויות כבסיס ללמידה בחטיבה עליונה.

עקרונות פדגוגיים:

- בחירה: אוטונומיה בבחירת תחומי האמנות, הסוגיות החברתיות והמרחב המקומי. האוטונומיה תבוא לידי ביטוי גם בפעולת היצירה - בבחירת האמצעים האמנותיים.
- אינטגרטיביות: הבניית החיבור בין כלל תחומי האמנויות. הבניית הקשרים לנושאים הנלמדים בתחומי הדעת השונים ובחיים החברתיים בבית הספר.
- אמצעים פדגוגיים: הלמידה תתבסס על שיח חופשי, החלפת רעיונות ודעות, דיון בדילמות וקונפליקטים, הבעת דעה אישית, פרשנות מתוך התבוננות, וכיו"ב.
- למידה מבוססת פרויקט: המורה ילווה את תלמידיו לאורך התהליך וידריך אותם בביצוע פרויקט קבוצתי המתכתב עם האמנות המקומית והעולמית, תוך לימוד של כלים אמנותיים, גישות ומגמות חברתיות בתחום האמנות. הפרויקט יכלול למידה עיונית המלווה ביצירה ועשייה משמעותית.
- רפלקציה: עיבוד רפלקטיבי של תכנים רגשיים ושכלתניים כנים רגשיים ושכלתניים. תודגש המשמעות הערכית של תהליכי היצירה והייצוג שלה בחברה – במטרה לטפח הבנה לתהליכים אישיים ומאידך רגישות חברתית וחתירה למעורבות כאורח חיים.

• Placemaking / 'לעשות מקום': גישה פילוסופית הבוחנת מה הופך מרחב מופשט למקום בעל זהות ומשמעות. מתוך גישה פילוסופית זו נולדו בעולם כולו מופעים מרתקים של התערבות יצירתית במרחב הציבורי במרחב הבית ספרי, בשכונת בית הספר, בקהילה.

• אמנות קולקטיבית - עבודת אמנות בשיתוף פעולה בין תלמידים לכדי יצירה אחת שבה כולם לוקחים חלק פעיל בתוצאה.

• אמנות אקטיביסטית - האמנות מתפקדת כזירה ומדיום למחאה חברתית ופעילות תרבותית.

אמנות חזותית - אמנות בקהילה

שירה ונגינת ההמון – תלמידים מלמדים תלמידים ואת הקהילה כולה. בכל סמסטר נבחר שיר המייצג את הנושא הבית ספרי, הנושא השנתי או נושאים בהקשר למעגל השנה. התלמידים לומדים תפקידי נגינה (כלים, תיגוף) ושירה (קולות), מקליטים ועורכים אותם בהתאם לעיבוד המוצע, ומפיצים לקהילה.

מוזיקה בשיח עם המרחב הבית ספרי - המורה למוזיקה, כמורה יוצר וכאמן, חובר לשיעורים בתחומי דעת אחרים, מעשיר את תחומי הדעת מחד ומאפשר לתלמידים טעימה משמעותית מעולם המוזיקה.

הרכבים כליים וקוליים – מתן אפשרות לתלמידים המעוניינים להעצים את יכולותיהם המוזיקליות ולפתח את כישוריהם. בשיתוף הקונסרבטוריון הקהילתי ומגמת המוזיקה של החטיבה העליונה.

מוזיקה – שיתוף, חיבור והעצמה

"סרטים יוצרים שינוי" – התוכנית יוצרת קשר לחינוך והמעורבות החברתית בחטיבות הביניים. התוכנית תחולק לשלושה חלקים אשר כל אחד מהם יעסוק בנושאי "אחריות ערכית", תלמיד, כיתה וקהילה.

צפייה ביקורתית בקולנוע ובטלוויזיה - צפייה וניתוח של סרטים/תכניות טלוויזיה/תכנים באמצעי המדיה החדשים המחוללים שינוי, שימת דגש על ערכים של אכפתיות והתנהגות מוסרית לאדם, לחברה ולסביבתנו. למידה והבנת עקרונות הדמוקרטיה מתוך התבוננות בתכנים יוצרי שינוי.

יישום ושימוש בשפה הקולנועית / חזותית לתחקיר וכתיבה: זיהוי וחקר הבנת הצרכים האישיים והנושא אותו התלמיד מעוניין לשנות במעגלים השונים [אני-כיתה-ביה"ס-קהילה] תוך שימוש בשפה הקולנועית לכתיבת התחקיר והתסריט לקראת הפקתו כסיפור ויזואלי.

הפקת סרטים יוצרים שינוי ושיתופם: שימוש במצלמה לשם הפקת סרטים שנכתבו על הבעיה הנוגעת לתלמיד. עשייה משותפת בעבודת צוות להובלת השינוי הרצוי.

קולנוע – צפייה, שפה, הפקה

תאטרון רחוב - שימוש בשפת התאטרון כבסיס לבנית אירוע בימתי במסגרת טכסים, אירועים בחגים, אירועים חברתיים לדוגמת יום המשפחה, תהלוכות, הפנינג, קרנבלים, ירידים, פסלים חיים

השורשים - מאחורי הקלעים ועל הבמה, מתייעוד המורשת המשפחתית לאירוע בימתי: שורשים אישיים כמשקפים תרבות וזהות ישראלית- התבססות על החומרים ביוגרפיים הנאספים במהלך כתיבת עבודת שורשים והתייחסות למורשתם בתחומים שונים: היסטוריים, תרבותיים, דתיים, חברתיים, חינוכיים ואמנותיים.

נעים במרחב הזמן ומשחקים מקום תאטרון מוזיאלי- להחיות מוזיאון היסטורי, תלמידים מדריכים במוזיאון היסטורי. יצירת אירוע בימתי המבוסס על אירוע היסטורי והמבוצע במרחב של מוזיאון או במרחב בית הספר.

תאטרון במרחב הקהילתי

התבוננות מחודשת במרחב בית הספר - חקירת האפשרויות לפעולה
אמנותית במרחב הלימודי

פיתוח שפה תנועתית מתוך מחוות יומיומיות של החברה הישראלית -
חקירה והתנסות של ההשפעה ההדדית בין פעילות יומיום וטקסים
ממלכתיים לבין עיצוב מחוות הגוף של הפרט ושל הקבוצה, בהשראת
"תנועה ציבורית"

הקיר הרביעי - היכרות עם מודלים של יחסי קהל- מופיע וחקירת
האפשרויות ליישום בתהליך היצירתי

גוף במרחב הציבורי המקומי - חקירת האינטראקציה הייחודית של
הגוף עם המרחב הארכיטקטוני המקומי - פיסול חי בסביבה הבית
ספרית. בהשראת הכוריאוגרף Willi Dorner (תלוי אישור
הכוריאוגרף)

פרויקט תנועה תלוית מקום - אינטגרציה ויישום: גיבוש יצירה מקורית.
משפט תנועתי ייחודי שיכול להתבצע רק בחלל הספציפי בבית
הספר. ביצוע שלו באחת ההפסקות ותיעוד הפרויקט באמצעים
דיגיטליים.

מחול ותנועה - גוף במרחב הציבורי

סִיר פּוּשֶׁת אֲחֵנוֹת אֶסְקֵטוֹן, קִרְיַת אֶת, אֶסְדֵר

